Need an amazing tutor?

www.teachme2.com/matric

Collected and collated by

teachme2

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V3

MEI/JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 15 bladsye.

Kopiereg voorbehou

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE

NASIONALE NASIENSIMBOLE

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	(⟶)	Hakies en pyltjie
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken
Taalfoute	———	Enkelstreep onder die taalfout
Spelfoute	=	Dubbelstreep onder die spelfout
Begin van ’n nuwe sin	**L**	Maak ’n **L** voor die eerste woord van die nuwe sin.
Paragraafindeling	**[**	Maak ’n **[** voor die eerste woord van die nuwe paragraaf.
Woord(-keuse)-foute	**X**	Trek 'n X bo-oor die verkeerde woord.
Erkenning van taaljuweeltjies	✓	Regmerkie bo goeie taalgebruik, idees of uitdrukkings
Onduidelik/onverstaanbaar	∫ (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Punktuasie	□	Omkring

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prent skryf. Hy/sy mag enige soort opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die punte soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:	**I = Kh = 22**
Taal, styl en redigering:	**T = Kl = 10**
Struktuur:	**S = K = 4**
Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).	**36**

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die opstel saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 1

RIGLYNE

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande nasienriglyne) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan, soos **byvoorbeeld**:

1.1 **Die verkeerde tyd, die verkeerde plek**
Die kandidaat kan hierdie onderwerp as 'n **verhalende** opstel aanbied deur die verhaal te vertel van hoe hy/sy op die verkeerde tyd op die verkeerde plek was. In 'n **beskrywende** opstel met hierdie titel kan die kandidaat die omstandighede/ ruimte/ervaring(s) beskryf toe hy/sy op die verkeerde tyd op die verkeerde plek was. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat byvoorbeeld bespiegel oor wáárom hy/sy in hierdie situasie beland (het) wat aanleiding gee/gegee het tot die onderwerp. As 'n **beredeneerde** of **argumenterende** opstel kan die kandidaat redeneer/argumenteer oor waarom/hoe die verkeerde tyd op verkeerde plek sy/haar lewe drasties beïnvloed het en/of watter impak dit op sy/haar lewe het./gehad het. Die kandidaat sou ook kan/kon redeneer/argumenteer dat dié woorde as verskoning/motivering vir krisissituasies kan/kon dien. **[50]**

1.2 **Oor 'n koppie tee/koffie met Oupa/Ouma**
As basis vir 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat vertel van 'n geleentheid/gewoonte/tradisie waartydens hy/sy/iemand anders oor 'n koppie tee/koffie saam met 'n ouma/oupa/ouer persoon kuier./gekuier het. Die kandidaat kan ook vanuit 'n derdepersoonsverteller se perspektief 'n verhaal waarin tee/koffie saam met sy/haar/iemand se oupa/ouma/ouer persoon ter sprake is/was, vertel. In 'n **beskrywende** opstel kan 'n kandidaat byvoorbeeld beskryf hoe hierdie ritueel sy/haar/mense se lewe verryk. Die kandidaat kan ook beskryf wat hy/sy alles waarneem wanneer tee/koffie saam met 'n oupa/ouma/ouer persoon gedrink word. Daar kan in 'n **bespiegelende** opstel besin word oor die verandering wat tee/koffie saam met 'n oupa/ouma/ouer persoon in sy/haar/iemand se gemoedstoestand teweegbring. Die kandidaat kan ook bespiegel oor die samesyn wanneer tee/koffie saam met 'n oupa/ouma gedrink word. In 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel kan die kandidaat die voor- en nadele van 'n koppie tee/koffie saam met 'n oupa/ouma bespreek. Die kandidaat kan ook redeneer oor die rede waarom dit nodig is om tyd saam met 'n oupa/ouma/ouer persoon te spandeer. **[50]**

1.3 **Besittings is nie 'n maatstaf vir 'n ryk lewe nie.**
In 'n **verhalende** skryfstuk kan die kandidaat vertel van 'n persoon wat nie noodwendig ryk/welaf is nie, maar tog ryk is op ander terreine van die lewe. Die kandidaat kan ook 'n verhaal vertel wat bewys dat besittings nie noodwendig 'n vereiste om gelukkig te wees, is nie. Vir 'n **beskrywende** opstel kan die kandidaat uitbrei oor "luuksheid"/eienskappe van 'n "ryk lewe" in verskillende beskrywings ten einde by die slotsom dat besittings nie met 'n ryk lewe in verband gebring hoef te word nie, uit te kom. Wanneer 'n kandidaat mymer oor besittings wat nie 'n ryk lewe waarborg nie, kan dit as 'n **bespiegelende** opstel dien. Die kandidaat kan ook bespiegel dat eenvoud die lewe ryk maak. In 'n **argumenterende**/**beredeneerde** opstel kan die kandidaat argumente/redes aanvoer waarom besittings nie 'n
maatstaf vir 'n ryk/vol lewe is nie. Die kandidaat kan ook vanuit sy/haar persoonlike perspektief of ervaring oor hierdie onderwerp argumenteer./redeneer. **[50]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

1.4 **Hier ... Daar ...**

In 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat byvoorbeeld 'n verhaal vertel van verskillende interessante, unieke plekke/geleenthede/situasies waar hy/sy hom/haar al bevind het. Daar moet afsonderlik na die twee kernwoorde van die titel in die opstel verwys word. Indien die kandidaat sy/haar emosionele/sintuiglike ervarings ten opsigte van die titel verwoord, kan dit as 'n **beskrywende** opstel aanvaar word. Die kandidaat kan ook 'n beskrywing gee van die milieu wat aansluit by die titel en/of die impak daarvan. Die kandidaat kan 'n **bespiegelende** opstel aanbied wanneer hy/sy peins oor die twee verskillende ruimtes waarin hy/sy hom-/haarself al bevind het en of dit die moeite werd was. Die kandidaat kan ook mymer watter van die twee kernwoorde vir hom/haar die meeste beteken het. Die titel kan in 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel uit-eengesit word wanneer daar argumente/redes aangebied word waarom die "Hier" verander na "Daar". Die kandidaat kan tot ’n slotsom kom watter een van die twee ruimtes hom/haar die meeste beïnvloed of pas. Die kandidaat kan ook redeneer oor die rol wat die voor- en/of nadele van die verskillende ruimtes in mense se lewens speel. In die opstel kan die kandidaat tot die slotsom kom dat omstandighede/gebeure wat in die "Hier" en "Daar" voorkom, universeel van aard mag wees. Die kandidaat kan ook die kwessie van die mens se inherente onvergenoegdheid/bewondering van ander se leefwyses aanraak.

[50]

1.5 **" [Ons is ...] Bakens in die nag ..."**

In 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat vertel van 'n verhouding tussen mense wat skipbreuk gely het. 'n Kandidaat kan die onderwerp slegs op ‘n figuurlike vlak aanbied. Die kandidaat kan selfs 'n verhaal vertel oor iemand/persoon wat ’n baken in sy/haar lewe in donker/moeilike tye is./was. Die emosionele gewaarwordinge van iemand wat met innerlike konflik worstel as gevolg van ’n persoon/situasie, kan in 'n **bespiegelende** opstel aangebied word. Die kandidaat kan in 'n **beskrywende** opstel skryf oor watter emosies betrokke is/was tydens die ervaring met ‘n ander persoon wat hy/sy beleef (het) en watter gevolge dit vir hom/haar inhou./ingehou het. Die kandidaat kan ook beskryf waarom hy/sy in 'n situasie van misverstand/onsekerheid beland het./vasgevang is. In 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel kan die kandidaat byvoorbeeld argumenteer/redeneer oor die hartseer wanneer mense by mekaar verby leef/verhoudings skipbreuk ly/jy in jou liefde verlaat word weens ‘n gebrek aan kommunikasie. Die kandidaat kan ook die tema van gebroke gesinne/swak ouer-kind-verhoudings/onbetrokke ouers aanspreek. **[50]**

1.6 **Rockster**

Hierdie onderwerp leen hom tot 'n **verhalende** opstel waarin vertel word van iemand wat 'n suksesvolle loopbaan as musikant het./gehad het. Die kandidaat kan ook 'n verhaal vertel van iemand wat baie in die kollig lewe. Die emosionele belewing van iemand wat permanent in die kollig leef, kan in 'n **beskrywende** opstel verwoord word. Die kandidaat sou ook die emosionele tuimeltrein van 'n persoon in die kollig/ 'n bekende persoon kon beskryf. In 'n **bespiegelende** opstel sou die kandidaat kon bespiegel of dit die moeite werd is/hoe dit sou wees om in die kollig te lewe. Die voor- en/of nadele van 'n lewe in die kollig kan in 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel ondersoek word. Kandidate kan in hulle opstelle ook na die donker agtergrond in hier-die prent verwys en die kontras tussen lig en donker figuurlik toepas. Kandidate kan ook 'n verhalende/beskrywende/bespiegelende opstel skryf oor 'n geleentheid waartydens hy/sy 'n lewendige vertoning van 'n kunstenaar bygewoon het. **[50]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

1.7 **Brug in die bos**

In 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat ’n letterlike verhaal van sy/haar staptog in ’n bos waar hy/sy ’n brug moes oorsteek, vertel. 'n Nostalgiese verhaal kan ook aangebied word waarin die brug die fokuspunt in die kandidaat se lewe is/was en hy/sy daaraan terugdink. Op figuurlike vlak kan die brug verwys na ’n moeilike tyd in die kandidaat se lewe toe hy/sy ’n uitdaging moes oorkom. In 'n **beskrywende** opstel kan die kandidaat sy/haar gevoelens beskryf toe hy/sy letterlik of figuurlik die brug moes oorsteek. In 'n **bespiegelende** opstel kan bespiegel word oor die brug in die bos en die bestemming waarheen dit lei. Die kandidaat kan ook figuurlik verwys na die struikelblokke in sy/haar lewe of brûe wat verbrand/gebou is en hoe dit sy/haar lewe beïnvloed het. In 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel kan die voor- en/of nadele van brûe in die wêreld beredeneer word. 'n Kandidaat kan ook geloofwaardig skryf oor die invloed van denkbeeldige brûe in ’n mens se lewe. **[50]**

1.8 **Man wat die rots teen die berg uitrol**

'n **Verhalende** opstel sou 'n figuurlike verhaal kon vertel van 'n groot uitdaging in die lewe wat noodgedwonge oorkom moes word./nie oorkom is nie. Opstelle wat handel oor persoonlike oorwinnings/struikelblokke/suksesse kan ook as verhalend aanvaar word. Die kandidaat kan selfs vertel van 'n situasie waarin hy/sy figuurlik vir iemand 'n klip uit die pad gerol het. Op letterlike vlak kan die kandidaat 'n verhaal vertel van 'n bergklimervaring waartydens daar 'n rots in sy/haar pad was. In 'n **beskrywende** opstel sal die kandidaat kan beskryf of uitbrei oor die vele uitdagings en struikelblokke waarmee mense daagliks te doen kry. Die kandidaat kan ook sy/haar emosies/gevoelens beskryf waardeur hy/sy moes worstel. Daar kan in 'n **bespiegelende** opstel besin word oor die positiewe/negatiewe uitdagings wat die lewe bied. Die kandidaat kan ook bespiegel oor hoe mense moeilike struikelblokke/uitdagings kan aanpak./oplos./hanteer. Die voor- en/of nadele van struikelblokke/uitdagings/probleme in sy/haar lewe kan deur die kandidaat in 'n **argumenterende/beredeneerde** opstel opgeweeg word. **[50]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

SOORTE OPSTELLE:

VERHALENDE OPSTEL

Dit is 'n interessante vertelling van 'n verhaal/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n verhaal of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende verhaallyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend, interessant en samehangend; dit oortuig en ontwikkel logies.
- Die verhaal word uit die kandidaat se eie ervaring geskryf, maar kan fiktief/vanuit 'n derdepersoonsperspektief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Dit gebruik gewoonlik die verlede tyd,/historiese teenwoordige tyd, maar kan ook in die teenwoordige tyd aangebied word.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos die skrywer beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en 'n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, 'n eie belewing en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idiome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word gedoen deur die konnotasie en nie die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

BEREDENEERDE OPSTEL

Dit is objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom. Die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik ontleed wees in die ontwikkeling van die opstel.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waaroor standpunt ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

BESPIEGELENDE OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/lewenswaarheid en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor 'n droom of wense./moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dit is persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daaroor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

TOTAAL AFDELING A: 50

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

RIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die punte soos volg aan:
Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:	**I = K = 10**
Taal, styl en redigering:	**T = G = 6**
Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).	**16**

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

VRAAG 2

Kandidate kies TWEE van die opdragte en skryf skryfstukke van 180 tot 200 woorde elk.

2.1 **BRIEF AAN DIE PERS**

Die kandidaat skryf 'n brief aan die pers waarin hy/sy sy/haar kommer verwoord oor die groeiende aantal jongmense wat aan geen buitemuurse aktiwiteite deelneem nie. Die kandidaat verwys ook na die negatiewe gevolge van hulle onaktiewe lewenstyl as gevolg van te veel blootstelling aan tegnologie en sosiale media.

Hou die volgende in gedagte:

- Gebruik formele taal, register en styl.
- Die formaat van die brief moet korrek wees.
- Die styl moet saaklik, maar hoflik in eenvoudige, direkte taal wees.
- Argumente word logies en beredeneerd gestel sonder om emosioneel betrokke te raak.
- Sluit die brief formeel af, gevolg deur die skrywer se naam en van. **[25]**

2.2 **E-POS**

Die e-pos fokus op die bekendstelling van die skrywer se streek as gewilde toeristebestemming.

Hou die volgende in gedagte:

- Die formaat is formeel.
- Daar moet 'n e-posadres, onderwerpopskrif, aanhef en gepaste afsluiting wees.
- Die inhoud moet handel oor die bemarking van die skrywer se streek.
- Die styl is saaklik, maar hoflik.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig, maar in 'n formele register.
- Die e-pos moet formeel afgesluit word en die skrywer se titel (indien nodig), voorletters/naam en van moet gegee word. **[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

2.3 FORMELE VERSLAG

Die projekleier skryf 'n verslag waarin hy/sy rapporteer oor die vordering van die projek. Die verslag moet aan die organiseerder van die projek gerig word.

Hou die volgende in gedagte:

- Die verslag moet inligting bevat oor die vordering van die projek waarmee**/waarvoor** R4 miljoen ingesamel moet word.
- Dit moet vanuit 'n eerstepersoonsperspektief geskryf word.
- Gebruik formele taal, register en styl.
- Dit moet 'n feitelike beskrywing wees.
- Die verslag moet ‘n opskrif hê.
- Die verslag kan subopskrifte hê.
- Die verslag moet onderteken word met die datum by. **[25]**

2.4 KOERANTBERIG

Die koerantberig moet handel oor maniere waarop tieners bejaardes bederf op Oupa-en - Ouma-dag.

Hou die volgende in gedagte:

- Die doel van die teks is om oor die geleentheid te berig./van die insident te vertel.
- Die skrywer berig oor/vertel wat gebeur het.
- Die inleidingsparagraaf gee op ‘n opsommende wyse inligting oor die volgende vrae: Wie?/Wat?/Waar?/Wanneer?
- Die koerantberig word in die verlede tyd geskryf.
- Die koerantberig word in die derdepersoon geskryf.
- Feite of inligting moet kort, bondig en korrek wees.
- Kommentaar van betrokkenes kan ingesluit word. **[25]**

2.5 HULDEBLYK

Die huldeblyk word opgedra aan 'n boetie/sussie op sy/haar sestiende verjaarsdag. Die woord "staatmaker" moet in die huldeblyk gebruik word.

Hou die volgende in gedagte:

- Die styl van die huldeblyk is informeel/semiformeel, dog waarderend.
- Die doel van die huldeblyk moet duidelik wees, nl. om die boetie/sussie se lewe te vier.
- Die woord “staatmaker” moet gebruik word om die betekenisvolle rol(-le) van die boetie/sussie in die spreker se lewe uit te lig.
- Die huldeblyk word met 'n groet ingelei en die aanwesiges se aandag word vasgevang.
- Die boetie/sussie se besonderhede moet gegee word: naam en van.
- Die huldeblyk sluit staaltjies van die boetie/sussie se lewe in.
- In die slot kan die spreker se waardering vir sy/haar boetie/sussie se betrokkenheid in sy/haar lewe saamgevat word. **[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

2.6 **DIALOOG**

Die dialoog tussen jou en jou buurman vind plaas vandat hy jou betrap het dat jy sy vrugte gepluk het totdat julle versoen raak.

Hou die volgende in gedagte:

- Die inhoud moet in dialoogvorm aangebied word.
- 'n Scenario kan geskets word voordat die dialoog begin.
- Ekstra inligting kan in hakies, direk voor die spreker se woorde, geskryf word.
- Taal en styl is informeel en gemaklik, maar geen slordige taal, slengwoorde en sms-taal is toelaatbaar nie.
- Aanhalingstekens word nie gebruik nie.
- Elke spreekbeurt word in 'n nuwe reël begin.
- Die verskil tussen gesproke en geskrewe Afrikaans is belangrik – daarom moet die redigering versigtig gedoen word. **[25]**

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0-50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in 'n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.
- **AFDELING A: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTELVRAAG – HUISTAAL**

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING Respons en idees Organisering van idees vir beplanning Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28-30	22-24	16-18	10-12	4-6
		-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idees is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike orga-nisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idees heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, in-sluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idees redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehan-gend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idees onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idees deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
	Lae subkategorie	25-27	19-21	13-15	7-9	0-3
		-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van ‘n opstel ontbreek -Idees intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons goed; getuig van vaardigheid Idees relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idees redelik same-hangend en oortuigend -'n Mate van organisasasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant -Idees begin los staan en kan verwarrend wees - Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks Woordkeuse Taalgebruik en konvensies, punktuasie, grammatika en spelling 15 PUNTE	Hoë subkategorie	14-15	11-12	8-9	5-6	**0-3**
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indruk-wekkend -Toon retories, treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry **- Knap gedaan**	-Toon, register, styl en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effek-tief en 'n deurlopen-de gepaste toon word gebruik - Grammatika en spelling grootliks foutvry **-Baie goed gedoen**	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik. -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae subkategorie	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry **-Baie goed tot knap gedaan**	-Taalgebruik toe-paslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling **-Goed gedoen**	-Voldoende taalge-bruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die alge-meen gepas en be-perkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	1
		-Uitstekende ontwik-keling van onderwerp. -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekon-strueer	-Logiese ontwikke-ling van detail -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak nog sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak effens sin	-Noodsaaklik punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE - HUISTAAL [25PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees Organisering van idees vir beplanning Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	13-15 -Respons uitsonderlik, bo verwagting Idees intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idees behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	10-12 -Respons baie goed -Demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	7-9 -Respons voldoende - Toon voldoende kennis van kenmerke van soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	4-6 -Basiese respons -Toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	0-3 -Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks Taalgebruik en konvensies Woordkeuse Punktuasie en spelling 10 PUNTE	9-10 -Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer Feitlik foutloos	7-8 -Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	5-6 -Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	3-4 -Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	0-2 -Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaai met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

LET WEL:
* Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A)
* Punte van 0 - 50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
* Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywing in 'n hoë en laevlak-subkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
* Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL (50 PUNTE)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning Bewustheid van doel, gehoor en konteks	Hoë vlak	**28 – 30**	**22 – 24**	**16 – 18**	**10 – 12**	**4 – 6**
		Respons uitsonderlik /treffend en bo verwagting	Respons baie goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend	Wisselvallige samehang in respons	Respons heeltemal irrelevant
		Idees is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke	Idees heeltemal relevant, interessant, lewer bewys van volwassenheid	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees onduidelik, nie oorspronklik nie	Idees deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie Vaag, herhalend
		Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Min bewys van organisasie en samehang	Geen organisasie /onsamehangend
	Lae vlak	**25 – 27**	**19 – 21**	**13 – 15**	**7 – 9**	**0 – 3**
		Respons uitmuntend; uitsonderlike, treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek	Respons goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend; verval soms in onduidelikheid	Respons is grootliks irrelevant	Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie
30 PUNTE		Idees intelligent en volwasse	Idees relevant, interessant	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees begin los staan, kan verwarrend wees	Heeltemal irrelevant en ontoepaslik
		Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	'n Mate van organisasie/samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	Deurmekaar en geen fokus nie

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks	Hoë vlak	**14 – 15**	**11 – 12**	**8 – 9**	**5 – 6**	**0 – 3**
		Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel. gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie
		Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend	Taalgebruik effektief met 'n deurlopende gepaste toon	Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra	Taalgebruik baie basies	Taal onverstaanbaar
Punktuasie, grammatika, spelling Woordkeuse		Toon retories treffend, effektief Grammatika en spelling feitlik foutvry Knap gedaan	Grammatika en spelling grootliks foutvry Baie goed gedoen	Toon is gepas Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	Toon en woordkeuse skaars toepaslik Baie beperkte woordeskat	Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
Taalgebruik en konvensies	Lae vlak	**13**	**10**	**7**	**4**	
		Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief	Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief	Voldoende taalgebruik - teenstrydighede opgemerk	Taalgebruik onvoldoende	
15 PUNTE		Grammatika en spelling feitlik foutvry Baie goed tot knap gedaan	Toon gepas, effektief Enkele foute in grammatika en spelling Goed gedoen	Toon oor die algemeen gepas Beperkte gebruik van retoriese middele	Weinig indien enige sinsverskeidenheid Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks		**5**	**4**	**3**	**2**	**0 – 1**
		Uitstekende ontwikkeling van onderwerp Uitsonderlike detail	Logiese ontwikkeling van detail Samehangend	Relevante detail ontwikkel	Sommige punte geldig	Noodsaaklike punte ontbreek
Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	Sinne en paragrawe logies en toon variasie	Sinne en paragrawe goed gekonstrueer Opstel maak nog sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak nog effens sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak nie sin nie

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT **Respons en idees: Organisering van idees vir beplanning Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks** **15 PUNTE**	**13 – 15**	**10 – 12**	**7 – 9**	**4 – 6**	**0 – 3**
	Respons uitsonderlik, bo verwagting Idees intelligent en volwasse	**Respons baie goed**	**Respons voldoende**	**Basiese respons**	**Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie**
	Grondige kennis van kenmerke van die soort teks	**Demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks**	**Toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks**	**Toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks**	
	Skryfwerk behou fokus	**Behou fokus – geen afwyking nie**	**Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings**	**Aanduiding van fokus, maar met afwykings**	**Betekenis onduidelik met groot afwyking**
	Samehang in inhoud Idees behoorlik uitgebrei	**Samehang in inhoud Idees baie goed uitgebrei**	**Redelike samehang in inhoud en idees**	**Inhoud en idees nie altyd samehangend nie**	**Geen samehang in idees en inhoud nie**
	Detail wat die onderwerp ondersteun	**Detail wat die onderwerp ondersteun**	**Sommige detail ondersteun die onderwerp**	**Min detail ondersteun die onderwerp**	**Baie min detail ondersteun die onderwerp**
	Gepaste en akkurate formaat	**Gepaste formaat met onbeduidende foute**	**Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute**	**Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas Kritiese foute begaan**	**Nodige reëls van formaat nie toegepas nie**
TAAL, STYL & redigering **Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks Taalgebruik en konvensies Woordkeuse Punktuasie en spelling** **10 PUNTE**	**9 –10**	**7 – 8**	**5 – 6**	**3 – 4**	**0 – 2**
	Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks	**Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks**	**Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks**	**Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks**	**Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie**
	Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer	**Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer**	**Enkele grammatikafoute**	**Grammatika onakkuraat met etlike foute**	**Besaai met foute en verward**
		Baie goeie woordeskat	**Voldoende woordeskat**	**Basiese woordeskat**	**Woordeskat nie geskik vir doel nie**
	Feitlik foutloos	**Oorwegend foutloos**	**Foute belemmer nie betekenis nie**	**Betekenis belemmer**	**Betekenis ernstig belemmer**

Kopiereg voorbehou